

KSIĄŻKA ROKU DLA DZIECI

Malina Prześluga **Ziuzia**

il. Robert Romanowicz, wyd. Tashka, Warszawa 2012, s. 62, oprawa twarda, 245×325 mm, ISBN: 978-83-935786-0-3, 5+

Literacki rarytas. *Ziuzia* łączy w sobie to, co w literaturze dziecięcej najlepsze i najbardziej pożądane: niewymuszoną lekkość stylu, autentyczne spojrzenie na świat z perspektywy dziecka, nieudawany humor, bogactwo tematów zaczerpniętych wprost z codzienności najmłodszego odbiorcy, ale podanych w sposób intrygujący, świeży, przyciągający uwagę, niebanalny. Bohaterka, tytułowa Ziuzia, jest zafascynowana otaczającym ją światem – bada go energicznie i z zaciekawieniem, czasem przekornie, wykorzystując przy tym swoją wyobraźnię. Przygląda się też życiu dorosłych i na swój sposób stara się je zrozumieć, a czasem nawet przyswoić sobie podpatrzone zachowania. Ważnymi i wiernymi towarzyszami w tych „badaniach” są rodzice dziewczynki, sportretowani tutaj z humorem i ciepłą ironią. Ziuzia to bohaterka codzienności, „dziewczynka z sąsiedztwa”, ale autorka unika cukierkowych banałów – czego dowodem jest np. „przyjaciółka” Ziuzi: nie lalka Barbie, lecz marchewka z namalowanymi oczami. WK

KSIĄŻKA ROKU DLA MŁODZIEŻY

Ewa Przybylska **Most nad Missisipi**

projekt okładki Dorota Nowacka, wyd. Akapit Press, Łódź 2012, s. 144, oprawa miękka, 127×195 mm, ISBN: 978-83-62955-49-7, 12-16

Most nad Missisipi to symbol porozumienia i pomocy w potrzebie. Przerzuca go Kuba, narrator a zarazem główny bohater powieści, aby nawiązać niezwykłą przyjaźń ze starszą panią z sąsiedztwa. Oboje zmuszeni są zmagać się ze światem, który w równym stopniu jest wrogi dzieciom, co ludziom starszym. Oboje – jedenastolatek z zielonym irokezem na głowie i złożona chorobą pani Teodora – bytują na marginesie rzeczywistości, nikomu niepotrzebni, wszystkim obojętni. Historię akcji ratunkowej, którą Kuba wymyśla, żeby pomóc przyjaciółce, czytelnik poznaje z jego perspektywy. Jest to perspektywa niezwykła, bo marginalna, częściowo żabia, częściowo z lotu ptaka. Chłopiec, na którego nikt nie zwraca uwagi, tworzy własny obraz rzeczywistości, złożony ze strzępków faktów, emocji, rozmów i literatury. W tym świecie najbliższą osobą jest pani Teodora, mityczna Lete, a matka nieznanego ojca to podejrzana uzurpatorka. Powieść zachwyca niebanalnym pomysłem fabularnym, a także stylem narracji, emocjonalnym, urywany i prawdziwym, wpuszczającym czytelnika na chwilę w intymny świat przeżyć nastoletniego bohatera. AMCz

NAGRODA GRAFICZNA ZA KSIĄŻKĘ OBRAZKOWĄ

Marta Ignerska (proj. graf.) **Prawdziwa bajka**

tekst Mikołaj Łoziński, wyd. Kultura Gniewu, Warszawa 2013, s. 62, oprawa twarda, 286×237 mm, ISBN: 978-83-60915-83-7, 5+

Jury nagradza *Prawdziwą bajkę* za niezwykłą odwagę projektu i całej koncepcji książki w jej wizualnym aspekcie. To spójna, intrygująca opowieść. Nie można doczekać się odwrócenia kolejnej strony nie tylko z powodu suspense i kalejdoskopu zdarzeń, ale przede wszystkim z uwagi na ich opracowanie graficzne. Szata książki zdumiewa prostotą formalną (dominują podstawowe kształty geometryczne i linia snująca się przez większą część historii nici pajęczyny) oraz oszczędną kolorystyką (prócz czerni i bieli triada barw podstawowych w nieomal CMYK-owym rejestrze, z zamiarą magenty na czystą czerwień), wyraźnie inspirowaną neoplastycyzmem. Uwodzą maksymalnie uproszczone koncepty przedstawieniowe – np. żółte koło to słoneczne dni, a błękitny prostokąt – Lazurowe Wybrzeże, „pusta” rozkładówka to lodowiec, czarna apla – noc. Jednocześnie wakacyjna opowieść o wyprawie czarnym volvo (kwadracik) i przygodzie z pajakiem (kołko) rozgrywa się na kartach podręcznika do historii sztuki XX w. (kompozycje Mondriana, kwadraty Malewicza, minimal art, op-art, konstruktywizm, włoski futurizm, radziecki plakat to tylko niektóre tropy). Konsekwentne opracowanie każdego elementu książki – wyklejki, liternictwo, strona tytułowa, dwa pajęczki przy stopce – brawurowo zestawia kolejne rozkładówki, w których pozornie nic się nie dzieje (ale ileż pola pozostawionego wyobraźni!). *Prawdziwa bajka* to prawdziwy majstersztyk na polu grafiki książkowej, jakiego... jeszcze nie było. AWP

fol. Bartek Sadowski

NAGRODA GRAFICZNA ZA ILUSTRACJE W KSIĄŻCE

Joanna Concejo (ilustracje) **Książę w cukierni**

tekst Marek Bieńczyk, wyd. Format, Wrocław 2013, liczba stron: wstęp, oprawa twarda, ISBN-978-83-61488-45-3, 9+

Książę w cukierni – książka obrazkowa – zwróciła uwagę jurorów swoim finezyjnym opracowaniem, umiejętnym wielowarstwowym prowadzeniem treści, subtelnością formy. Zamiast sugerowanego przez okładkę kodeksu, książka rozciąga się sześciometrową harmonijkową wstęp, na której z jednej strony umieszczony jest tekst i ilustracje, z drugiej natomiast czysta przestrzeń – zaznaczona czterolistnymi koniczynami – pozostawia niedopowiedzenie lub miejsce na nową historię. Książę z twarzą dorosłego mężczyzny i ciałem chłopca, niezaradny wielki niedźwiedź, spędza czas z zakochaną, czułą Kaktusica, wiernym, mądrym psem – na konsumpcji życia: ciastek. Postacie zawieszane w złamanej bieli kartki, surrealistyczne zestawienia znaczeń, odwrócone proporcje, kostiumy, papierowy stateczek, muffinkowa spódnica, krawat przechodzący w faworki lub odwrotnie – wszystko narysowane z iluzjonistyczną dokładnością – nadają opowiadaniu nową jakość, lekkość. Poetycki charakter bliski książkom obrazkowym Iwony Chmielewskiej dowodzi, że takie liryczne smakołyki mają w Polsce coraz więcej orędowników. KR

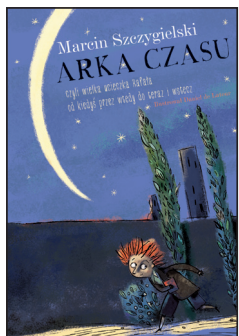

WYRÓŻNIENIE LITERACKIE

Grzegorz Gortat Ewelina i czarny ptak

il. Marta Krzywicka, oprac. graf. Agnieszka Cieślukowska, wyd. Ezop, Warszawa 2013, s. 120, oprawa miękka 125×195 mm, ISBN: 978-83-89133-89-2, 12+

Dziewięcioletniej Ewelinie umiera mama. Zgodnie z wolą nieobecnego ojca, podróżnika zagubionego gdzieś w odległej Brazylii, dziewczynka sama ma wskazać swego prawnego opiekuna. Ponieważ opieka ta oznacza także dostęp do niemałego rodzinnego majątku, natychmiast znajduje się grupa chętnych, gotowych podjąć wszelkie działania, aby to ich wybrała pogrążona w żałobie bohaterka. Historia konsekwentnie utrzymana w konwencji klasycznej powieści gotyckiej dla dzieci, opisuje walkę, jaką dziewczynka musi stoczyć o swoją wolność. Osobistości, z którymi musi się zmierzyć, reprezentują majestat prawa, autorytet instytucji i szacunek społeczny. Sprzymierzeńcy to Gregor, zdeformowany inwalida, i tajemniczy Czarny Ptak, przedstawiciel sił natury. Hipnotyzująca, mroczna atmosfera powieści, przypominająca utwory Kinga, Gaimana i Poe'go, znakomicie przygotowuje czytelnika na prawdziwie zaskakujące zakończenie. AMCz

WYRÓŻNIENIE LITERACKIE

Marcin Szczygielski Arka czasu

ilustracje, projekt okładki i stron tytułowych Daniel de Latour, projekt graficzny Małgorzata Podziomek Kotecka wyd. Stentor, Warszawa 2013, s. 288, oprawa miękka, 140×200 mm, ISBN: 978-83-63462-15-4, 9-14

Dziewięcioletni Rafał Grzywiński uwielbia czytać grube książki. Pewnego razu w bibliotece trafia na *Wehikuł czasu*, powieść, która zmienia jego życie. Zwyczajny chłopiec rozmiłowany w literaturze fantastycznej mógłby być bohaterem naszych czasów, ale bytuje w trudnej codzienności getta warszawskiego. Świat literatury staje się dla niego kluczem do zrozumienia skrajnie wrogiej rzeczywistości. Niemieccy żołnierze to Morloki z powieści Wellsa, wobec których mieszkańcy Dzielnicy są bezbronnymi Elojami. *Wehikuł* symbolizuje przejście do innego świata, tego za murem getta, ale i samo życie, które mijając niepostrzeżenie, przenosi człowieka w najzupełniej fantastyczną przyszłość. Podróżnikiem jest bohater Wellsa, twórca maszyny czasu, jest nim również Rafał, na różne sposoby uciekający z Dzielnicy, a wraz z nim czytelnik. Podróżnikami w czasie jesteśmy wszyscy. AMCz

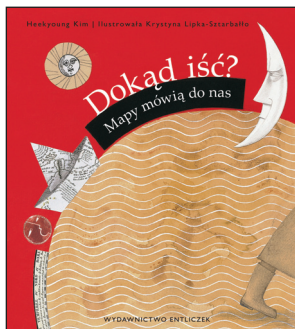

WYRÓŻNIENIE ZA KSIĄŻKĘ OBRAZKOWĄ

Konrad Świtała (ilustracja i koncepcja książki) Zwierzątka

wyd. Bona, Kraków 2013, s. 22, oprawa: karton kaszerowany, 120×130 mm, ISBN: 978-83-62836-48-2, 0+

„Książeczka kontrastowa” zaprojektowana nie tylko dla najmłodszych dzieci, ale również dla dorosłych, którzy ją będą wspólnie z dziećmi oglądać. Jej istotą są obrazy budowane za pomocą czerni i bieli: postacie zwierząt i ich ślady. Jurorów zauroczył pomysł artystyczny i odwaga autora w zwróceniu się ku sztuce pierwotnej, w swobodnym nawiązaniu do twórczości pierwszych artystów, np. z jaskini Chauveta, aby w ten sposób pokazać dziecku piękno i potęgę przyrody. Tajemnicze kształty, dzikie, groźne zwierzęta zostały okiełznane tak bardzo, że można je gładzić dłonią, prawie czuć szorstkość ich skóry, poznawać fakturę. Możliwe staje się również identyfikowanie z nimi przez pozostawiany ślad i odcisk własnej dłoni. I jeszcze – historię zwierząt opowiadają kontury. Autor dotyka istoty tajemniczej sztuki, prezentując dziecku bogactwo form warsztatu graficznego. Urodę książeczki podkreśla również staranne przygotowanie techniczne, kaszerowanie, wyklejka grzbietu. KR

WYRÓŻNIENIE ZA ILUSTRACJE

Krystyna Lipka-Sztarbałła (ilustracje) **Dokąd iść? Mapy mówią do nas**

tekst Heekyoung Kim, wyd. Entliczek, Warszawa 2012, s. 44, oprawa twarda, 225×250 mm

ISBN: 978-83-63156-04-6, 7 +

Jury przyłączyło się do peanów na cześć tej genialnej książki, która pozwala odbiorcy na intelektualny namysł nad dziedzictwem kultur niemal całego świata (od ponad 6 tys. lat przed Chrystusem aż po współczesność), nadto na ich estetyczne przeżycie. Tak oryginalny zapis kulturowych kodów reprezentacji świata (od zróżnicowanych map lądów po mapy ciał, kosmosu aż po mapy mentalne) otrzymujemy dzięki nie tylko wybitnym zdolnościom rysunkowym Krystyny Lipki-Sztarbałły, ale głównie jako efekt jej analitycznego myślenia i warsztatu architekta w szeroko humanistycznej odświeżeniu. Artystka zaczerpuje owe interpretacje świata i na nim rzeczkuje tak, że otrzymujemy autorski zestaw wizualnych narzędzi (z abstrakcyjnymi piktogramami włącznie) do rozumienia tego, co jest nam przedstawiane. Jest to książka ze wszech miar edukacyjna, doskonale kontynuująca „złoty wiek” lat 60. i 70. ubiegłego wieku w polskiej ilustracji, jak również realizująca założenia współczesnej alfabetyzacji wizualnej. MC

WYRÓŻNIENIE ZA ILUSTRACJE

Urszula Palusińska (ilustracje i oprac. graf.) **Majn Alef Bejs**

tekst Jehoszu Kaminski, wyd. Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Kraków 2012, s. 52, oprawa twarda

305×305 mm, ISBN: 978-83-931879-1-1, 5+

Jury doceniło silną ekspresję portretów zawiadających modeli (ludzkich – kapitalny Chińczyk czy Żyd zapalający chanukę albo szalony krawiec, i zwierzęcych – śmieszno-straszny wilk, elegancki gołąb, przestraszone kocię lub bajkowy zając) oraz scenek rodzajowych – prawdziwych miniatur obyczajowych (zrywanie śliwek, zabawa z hula-hop). Duży kwadratowy format, konsekwentny, naprzemienny układ stron z „portretami” liter z hebrajskiego alfabetu oraz sąsiadującymi z nimi na rozkładówkach ilustracjami towarzyszącymi krótkiemu wierszykowi czynią z tej pozycji nad wyraz atrakcyjną graficznie i typograficznie „pomoc naukową”. Stylistyka ilustracji nawiązuje z jednej strony do dokonania grafiki projektowej 20-lecia międzywojennego (pochodna mieszanek formizmu z ekspresjonizmem, uproszczone kształty, jednolite plamy barwne, „efekty” litograficzne, a przede wszystkim trójwymiarowe, blokowe liternictwo), z drugiej sięga momentami po poetykę rodem z prac Chagalla. Kolorystyka szaty graficznej także przypomina zabiegi znane z projektów przedwojennych – sprowadzona do pewnej tylko gamy barw rozgrywających kompozycje poszczególnych rozkładówek na grze kontrastów. Dowcip zawarty w ilustracjach znakomicie koresponduje z lekkością wierszyków ułatwiających zapamiętanie kolejnych liter alfabetu. AWP

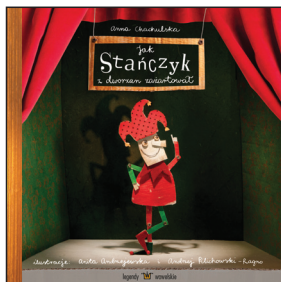
WYRÓŻNIENIE ZA ILUSTRACJE

Marianna Sztyma (ilustracje i opracowanie graficzne) **Legenda o głowie wawelskiej**

tekst Anna Chachulska, wyd. Zamek królewski na Wawelu, Kraków 2013, s. 32, oprawa twarda, 306×312 mm

seria: „Legendy Wawelskie”, ISBN: 978-83-61866-33-6, 5+

Jury doceniło niezwykłą drobiazgowość świata przedstawionego w pięknym, subtelnym filigranowym rysunku młodej artystki. Ilustracje delikatnie flirtują z konwencją komiksu. Dzieje się tak nie tylko za sprawą dymków z tekstami podanymi oryginalnie opracowanym liternictwem, ale także dzięki sekwencyjności scen przedstawiających intrygującą historię. Postacie w legendzie jako żywo przypominają modeli z portretów włoskiego renesansu. Bajkowe scenerie historycznego krakowskiego Rynku zbudowano naprzemiennie z cieniutkich konturów, pochodnych kredki i ołówka, plamek akwareli oraz kolażowych wklejek z wzorzystych, kolorowych skrawków papieru. Desenie kostiumów przypominają polskie nowożytnie malarstwo patronowe. Kolejne rozkładówki przynoszą symultanicznie rozgrywające się sceny, co pozwala na indywidualną rekonstrukcję przebiegu nie tylko głównej historii wdowy Ofki, ale także pobocznych wątków legendy. A jest ich niemało, bo i spore wymiary publikacji dają wybrzmieć nawet najdrobniejszym szczegółom. Kolor z wyczuciem uzupełnia rysunek. Oto ilustracyjny cykl „fresków” o rodowodzie po trosze osadzonym w malarskich narracjach quattrocenta. AWP

NOMINACJA GRAFICZNA

Anita Andrzejewska i Andrzej Pilichowski-Ragno (ilustracje i oprac. graf.)
Jak Stańczyk z dworzan zażartował

tekst Anna Chachulska, wyd. Zamek królewski na Wawelu, Kraków 2013, s. 32, oprawa twarda, 306×312 mm
seria: „Legendy Wawelskie”, ISBN: 978-83-61866-36-7, 5+

Jury wyraża uznanie dla dynamiczności opracowania graficznego *Stańczyka*, które z równym powodzeniem mogłoby – w innej skali – stać się scenografią do filmu animowanego czy przedstawienia teatru lalkowego albo makietą zamku wawelskiego i krakowskiego Rynku. Prace duetu artystycznego stanowią jednak zestaw ilustracji do legendy o królewskim błaznie, ciesząc oko nie tylko najmłodszego czytelnika. Wyraziste postacie w karykaturalnej stylistyce „poruszają się” wśród śrubek, monet, koralików, haftek, guzików, koronek, sznurków, skrawków wzorzystych materiałów, makaronów, a nawet biżuterii! Filuterny bohater wciąga w dowcipny nawias wszystkie inne postacie z Zygmuntem I na czele. Zabudowa Rynku dawnej stolicy polskiej, kramy i towary – wszystkie elementy świata przedstawionego zostały dosłownie skonstruowane na potrzeby skrzęcych się kolorem (z dominującą królewską czerwienią) ilustracji. Barwność tego świata i tryskający zewsząd humor stanowią o niepomiernej graficznej atrakcyjności publikacji. AWP

NOMINACJA GRAFICZNA

Jan Bajtlik (ilustracje) Auto

tekst J.M. Brum – opracowany w wydawnictwie, wyd. Dwie Siostry, Warszawa 2013, s. 28, książka kartonowa 235×162 mm, ISBN: 978-83-63696-24-5, 1+

Jury zostało usatysfakcjonowane przez Jana Bajtlika i wydawnictwo Dwie Siostry, że tradycja polskiej szkoły plakatu, szczególnie inspirowana sztuką Jana i Piotra Młodzeńców, jest ponadczasowa i kolejny raz może trafić w książkowej formie w dziecięce ręce. Arcyprosta, dla najmłodszych dzieci, koncepcja książki afirmująca codzienność zawiera automobilowy kosmos (w takich pojęciach, jak auto, opony, mechanik, benzyna, światła, myjnia itp.) osadzony w mikroświecie rodziny (w słowach: tata, ja, mama) – co urzekająco zostało wyeksponowane w wyróżniającą się typografią i akcentem barw podstawowych. Skrótowo i komicznie, a jednocześnie bardzo malarsko przedstawieni bohaterowie i ich rekwizyty stają przed dzieckiem niczym realne. W narracji całej książki jest zatem przestrzeń i swoboda dla identyfikacji oraz własnej interpretacji tego, co w książce i tego, co przez odbiorcę doświadczone. MC

NOMINACJA GRAFICZNA I LITERACKA

Joanna Olech (tekst) i Edgar Bąk (ilustracje) Kto ty jesteś?

wyd. Wytwórnia, Warszawa 2013, s. 48, oprawa twarda, 230×280 mm, ISBN-978-83-64011-01-6, 5+

„Kto ty jesteś?” – „Polak mały”, odpowiadamy automatycznie, dobrze znając wiersz Władysława Bełzy. Katechizm polskiego dziecka powstał w 1900 r. W ciągu minionego stulecia zmieniała się Polska i zmieniał się świat; z perspektywy XXI w. Joanna Olech nawiązuje do utworu Bełzy i zadaje pytanie o to, kim dzisiaj jest „Polak mały”, wskazuje na ewolucję pojęcia patriotyzmu i proponuje nowe jego rozumienie. Bo być patriotą to, jak pokazuje autorka, także kasować bilet w autobusie, pomagać innym ludziom, nie marnować wody, sprzątać po swoim psie, a również kibicować polskim sportowcom i – gdy przyjdzie na to czas – brać udział w wyborach. Ta nowoczesna koncepcja patriotyzmu nie odrzuca wszakże przeszłości i zachowuje szacunek do historii: mali patrioci i małe patriotki dbają o rodzinne pamiątki, porządkują opuszczony cmentarz i wiedzą, skąd Napoleon wziął się w polskim hymnie. Mądra lekcja tego, jak patriotyzm można przejawiać na co dzień – niekoniecznie w sposób spektakularny, ale zdecydowanie *pro publico bono*. WK

Szata graficzna książki *Kto ty jesteś?* przyciąga zdecydowaną, syntetyczną formą. Książka zaprojektowana z szacunkiem dla dziecka, bez zbędnej infantylizacji. Wpisuje się w gatunek książki obrazkowej: kompozycja opiera się na współgraniu krótkich tekstów umieszczonych z prawej strony rozkładówki i ilustracji – właściwie serii plakatów – obrazujących omawiany problem. Tekst rzucony na rozległą biel kartki za pomocą dużej jednoelementowej czcionki daje się łatwo przeczytać. Może poradzenie sobie z określeniem patriotyzmu również nie będzie aż tak trudne? Na dodatek ilustracja, wyrazista, centralna, poprzez użycie prostych atrybutów podpowiada, że patriotyzm nosi znamiona powszechnie znanych codziennych sytuacji i na pewno nie jest wyłącznie białą-czerwoną i odświętną. Płaska plama barwna podkreśla poczucie ładu, porządku, pozostawia w swojej graficznej przestrzeni miejsce dla własnych przemyśleń. Czerwono-różowa energetyczna okładka jest jak rumieniec na twarzy zaafetowanego ważną sprawą dziecka. Zaczepnie pyta: A Ty? KR

NOMINACJA GRAFICZNA

Agata Bogacka (ilustracje) Zdarzenie nad strumykiem

tekst Jakub Żulczyk, projekt graficzny Agata Biskup, wyd. Bunkier Sztuki, Kraków 2013, s. 24, oprawa miękka 195×165 mm, ISBN: 978-83-62224-29-6, 5-12

Zdarzenie nad strumykiem, wydane w ramach bardzo interesującej serii krakowskiej Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, uwiódło jury swoją oszczędną szatą wizualną, prostotą pomysłu opartą na wielkim skrócie graficznym przy jednoczesnym zachowaniu pełnej czytelności obrazu. Choć ilustracji jest w książce niewiele, a kolor został zredukowany do subtelnie różowego koła słońca i piłki koszykowej, to i tak oddziałują one ekspresyjnie wyrazistymi motywów-znaków. Jednym z nich są oczy: te, w których odbija się niebo w leniwy, słoneczny dzień (ilustracja otwierająca) oraz oko ujęte z profilu z refleksiem groźnej pani ekspedientki, w oryginalnie syntetyczny sposób relacjonujące „dramatyczne” spotkanie. Ascetyczność konturu prostych kształtów plam malarskich (momentami przypominająca zwięzłość logotypów – jak choćby w ilustracji wykorzystanej na okładce) zestawiona została z panoramicznym pejzażem ze strumykiem płynącym do morza, z kapitałną fontanną tuszu, będącą swoistym powidokiem wieloryba Janusza – jednego z protagonistów historii. Uwagę zwraca też decyzja artystki o pozostawieniu widocznej faktury płóciennego podobrazia z zachowanymi śladami szkicu przygotowawczego. Proste a poetyckie, zwyczajne a oryginalne. Po prostu zwyczajnie piękne. AWP

NOMINACJA GRAFICZNA

Iwona Chmielewska (książka autorska) Cztery strony czasu

wyd. Media Rodzina, Poznań 2013, s. 80, oprawa twarda, 215×287 mm, ISBN: 978-83-7278-832-0, 6-9

Cztery strony czasu Iwony Chmielewskiej to piękna książka o historii. Wybranim miejscem wydarzeń jest toruński rynek, a raczej cztery kamienice wokół ratuszowej wieży. Czas odmierzany czterema porami roku, co sto lat, pozwala rozpocząć wędrówkę po książkowym świecie, spotkać ludzi mieszkających w różnych epokach, oglądać przedmioty towarzyszące im w życiu codziennym. Precyzyjnie zaprojektowana scenografia, kostiumy – wręcz uszyte drogą kolażu i fotomontażu z kawałków dekoracyjnych tkanin – konsekwencja czasu i miejsca zachwycają w przewijających się obrazach i pozwalają doświadczać procesu upływającego czasu, utożsamiać się z bohaterami książki. Atutem są wyrafinowana, przyciszona, charakterystyczna dla prac artystki, jakby ponadczasowa kolorystyka książki i jej jednolity, konsekwentny rytm. Zastygłe w teatralnych pozach postacie stają się znajome przez rozpoznawalne z dzieł sztuki gesty; zmniejszają dystans między czytelnikiem a książką, pozwalają współuczestniczyć w prezentowanej scenie. Odsłonięty charakter teatru – historii – pokazany perfekcyjnie. KR

NOMINACJA LITERACKA

Anna Czerwińska-Rydel Kryształowe odkrycie. Powieść o Janie Czochralskim

projekt i opracowanie graf. Marek Czernek, wyd. Debit, wyd. Atut, Bielsko-Biała – Wrocław 2013, s. 89, oprawa twarda, 150×215 mm, ISBN: 978-83-7432-974-3, ISBN: 978-83-7167-937-7, 12+

Opowieść o życiu i naukowych dokonaniach chemika znanego na świecie i zapomnianego, zlekceważonego, skrzywdzonego w Polsce. Książka ma budowę szkatułkową: żyjąca współcześnie dziewczynka o imieniu Malwina znajduje w piwnicy niedokończoną powieść pradziadka o Czochralskim. Coraz bardziej zainteresowana losami tej nietuzinkowej postaci, często sprawdza w internecie wiadomości z bliskiej mu dziedziny – chemii. Dzięki temu czytelnik dowiaduje się, czym są np. kryształy, metal B, na czym polega metoda Czochralskiego i jaki miała ona wpływ na rozwój najnowocześniejszych technologii. Przeszłość spleta się tu z teraźniejszością, chemia z poezją, dobro ze złem. Dzięki interesującemu pomysłowi kompozycijnemu, wartkiej narracji i zręcznemu zestawieniu różnego rodzaju tekstów (epickich, encyklopedycznych i pozawerbalnych, czyli rysunków o funkcji poznawczej) powstała fascynująca książka o zdolnym rodaku, naukowych dokonaniach, zawirowaniach historii oraz wielkości i małości ludzi. MK

NOMINACJA LITERACKA

Grzegorz Kasdepke *Pestka, drops i cukierek. Liczby kultury*

il. Aleksandra Woldańska-Płocińska, opieka merytoryczna Ryszard Petru, wyd. Narodowe Centrum Kultury
Warszawa 2013, s. 120, oprawa twarda, 210×215 mm, ISBN: 978-83-63631-40-6, 7-11

Autor, wybierając konwencję baśni (z dobrze znanym w literaturze motywem przejścia do innego świata), wplata w tok fabularny poglądy filozoficzno-polityczne. W szarym królestwie wiecznej zimy nikt ani się nie cieszył, ani nie smucił i nikomu nie żyło się gorzej niż innym, bo wszyscy byli jednakowo biedni. Egalitaryzm odbierał ludziom wolę działania, unicestwiał marzenia i nie pozwalał na rozwój wyobraźni. Sytuację zmienił kontakt z kolorowym, wolnym światem. Tekstowi ciągłemu towarzyszą przypisy, umieszczone na marginesach, zawierające definicje pojęć ekonomicznych i rys historii ekonomii. Jest to, napisana w przejrzysty, dobry literacko sposób, baśń propedeutyczna, mająca na celu oswojenie młodego czytelnika z podstawami zasad gospodarowania. MK

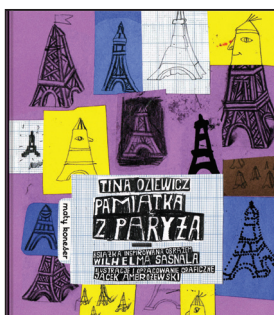

NOMINACJA LITERACKA

Tomasz Kwaśniewski *Jedno oko na Maroko*

fotografie Anna Bedyńska, projekt okładki i projekt graf. Marcin Trepczyński, wyd. Czarna Owieczka
Warszawa 2013, s. 63, oprawa twarda, 215×235 mm, ISBN: 978-83-63010-32-4, 4+

Tu nie ma fikcji. Czytelnicy poznają konkretnych ludzi, których można zobaczyć na zdjęciach publikowanych obok tekstu. Dziennikarz rozmawia z osobami niemieszczącymi się w oswajonej przeciętności. Są więc ci, którzy się inaczej niż większość ubierają, malują, są niżsi, tężsi, niepełnosprawni, uwięzieni w swojej biologicznej płci, tacy, co nie potrafią lub nie chcą wyjść z nałogu. Czytelnicy, widząc i słysząc rzeczywistych bohaterów, przekonują się, że w gruncie rzeczy niczym się oni nie różnią od nich, ich rodziców, kolegów. Ów zbiór wywiadów rozbija strach wobec tego, co nieznanne; jest pozbawioną kostycznej dydaktyki lekcją szacunku oraz tolerancji. MK

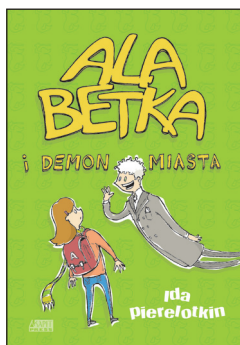

NOMINACJA LITERACKA

Tina Dziewicz *Pamiętka z Paryża*

książka inspirowana obrazem Wilhelma Sasnala, ilustracje i opracowanie graficzne Jacek Ambrożewski, wyd. Dwie Siostry, Warszawa 2013, s. 50, oprawa twarda, 155×177 mm, ISBN: 978-83-60850-43-5, 8+

Pamiętka z Paryża to inspirowana malarstwem Wilhelma Sasnala opowieść o rozmnażającej się wieży Eiffla. Pewnego dnia okazuje się, że żelazna konstrukcja jest bytem roślinnym, który zgodnie z prawami natury wytwarza nasiona, produkuje pączki, zakorzenia się i rośnie. Inwazją pojawiających się wszędzie małych „Eiffli” dotknięta zostaje nie tylko stolica Francji, ale i cały świat. Znakomicie napisana opowieść fantastyczna, cechująca się subtelnym humorem, to artystyczny dialog z paryską wizją Sasnala, inkrustowany tu i ówdzie nawiązaniami do klasyki literatury dziecięcej. Autorce udało się połączyć w ramach jednej opowieści nowoczesną oraz trudną gatunkową formę z prostym, przystępnym i przyjaznym czytelnikom stylem narracji. AMCz

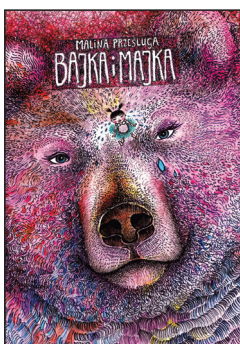

NOMINACJA LITERACKA

Ida Pierelotkin Ala Betka i demon miasta

projekt okładki i ilustracje Tomasz Domański, wyd. Akapit Press, Łódź 2013, s. 144, oprawa miękka, 140×195 mm
ISBN: 978-83-62955-84-8, 9-12

Przeprowadzka z niedużej miejscowości do centrum stolicy to wielkie wyzwanie dla tytułowej bohaterki. Ala musi zmierzyć się z zupełnie obcą, przytłaczającą hałaśliwą przestrzenią miasta, młodymi sąsiadami spod ciemnej gwiazdy, a przede wszystkim z nową klasą, do której trafia w ostatnim roku podstawówki. Nieocenionym pomocnikiem w procesie przyzwyczajania się do wielkomiejskiego życia okazuje się Edwin Piekielec, przypadkowo wywołany demon. Poznawana wraz z nim Warszawa zyskuje nowe, interesujące wymiary. Nocne wyprawy, podniebne loty oraz kulinarne przygody pozwalają bohaterce, a wraz z nią i czytelnikom, wnikać głębiej w szarą rzeczywistość i spojrzeć na nią z nowej, magicznej perspektywy. Powieść napisana z typową dla autorki swadą, pełna zabawnych scenek rodzajowych i celnych diagnoz, stanowi manifest radosnej celebracji życia. AMZ

NOMINACJA LITERACKA

Malina Prześluga Bajka i Majka

il. Agnieszka Rzeźniak, wyd. Tashka, Warszawa 2013, s. 32, 215×300 mm, ISBN: 978-83-935786-1-0, 4+

Malina Prześluga stworzyła prostą, bezpretensjonalną opowieść – jest tu humor, przygoda, zaskakujące zwroty akcji, cała paleta emocji (na miarę dziecięcego odbiorcy) i niebanalni bohaterowie: nieco niesforne pchółka Majka, jej starszy brat Maciek i pozornie niesympatyczny komar Ryszard. Historia opowiedziana jest z perspektywy tytułowej bohaterki – literackiej kuzynki Pchły Szachrajki, powołanej do życia przez Jana Brzechwę, i niepokornego Pchłątka z historyjki Claude'a Aveline – której emocjonalność, sposób mówienia i przeżywania spotykających ją przygód bliski jest dziecięcemu odbiorcy. Akcja toczy się gdzieś w psiej sierści i w futerku pluszowego misia; autorka pokazuje, jak niedostrzegane na co dzień obszary rzeczywistości tętnią życiem. Ujawnia sekrety ukrytego przed naszymi oczami świata. To, co pozornie odpychające, okazuje się zabawne i intrygujące. WK

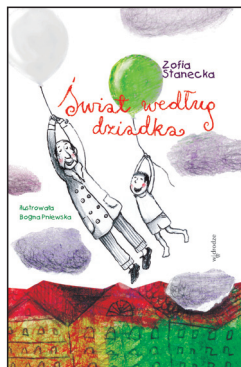

NOMINACJA GRAFICZNA

Paweł Pawlak (ilustracje i oprac. graf.) Alchemiczna komnata

tekst Magdalena Skrabaska, s. 28, 300×300 mm, oprawa twarda
seria: „Legends Wawelskie”, ISBN-978-83-61866-27-5, 5+

Kwadratowy format i duży rozmiar książki, wyraźny światłocień kukielkowych postaci, tajemniczość brązowej scenografii, skonstrastowane bliskie i odległe plany, silne lub słabe reflektorowe oświetlenie, nadają ilustracjom zawartym w książce charakter domowego teatryku. Biel początkowych kartek z umieszczonym na nich tekstem i ilustracje ograniczone przez passe-partout lub zamknięte na jednej karcie wprowadzają małego czytelnika w ciekawą opowieść, prezentując bohaterów i niezbędne akcesoria. Atmosfera narasta, akcja rozgrywa się w ogromnej przestrzeni następujących po sobie kilku rozkładówek (60cm!), po czym stopniowo wycisza się, dobiega końca, zamyka ją zgrabnie umieszczona na brzegu kartki wawelska Kurza Stopka. Kaligraficzna czcionka różnej wielkości modeluje akcję i kwestie narratora oraz bohaterów. Stylizacja, postarzanie papieru dyskretnie ograniczone do okładki wybroniło się, podkreślając elegancję królewskiej czerwieni i złota. Uroczą, starannie przygotowaną książkę. KR

NOMINACJA LITERACKA

Zofia Stanecka Świat według dziadka

il. Bogna Pniowska, wyd. W drodze, Poznań 2013, s. 76, oprawa twarda, 170×240 mm
ISBN: 978-83-7033-897-8, 6+

Piękna, poetycka opowieść o spotkaniu dzieciństwa ze starością – starością, którą dziecięcemu bohaterowi początkowo trudno jest zaakceptować. Bo przecież dziadek Franciszek jest, w jego odczuciu, naprawdę dziwny: nieprzyjemnie pachnie, ma pomarszczoną skórę, czasem trudno zrozumieć, co mówi, i całe dnie spędza w fotelu. Toteż Ryś nudzi się w jego towarzystwie, a wspólne spędzanie czasu traktuje jako męczącą konieczność. Jednakże pewnego dnia między bohaterami zaczyna się rodzić więź przyjaźni, szacunku i porozumienia: Ryś odkrywa w dziadku fascynującego człowieka, w starszym panu zaś odżywa dzięki wnukowi chęć i radość życia. Pogłębiającej się relacji towarzyszą baśniowe wydarzenia, odrobina magii spleta się z codziennością – starość zostaje „oswojona” nie przez nachalne pouczenia i wychowawcze postulaty, lecz poprzez poetycki, pełen ciepłego humoru i subtelności nastrój opowieści. WK

NOMINACJA LITERACKA

Marcin Szczygalski Czarownica piętro niżej

oprac. graficzne Magda Wosik i Piotr Rychel, wyd. Bajka, Warszawa 2013, s. 312, oprawa twarda, 133×203 mm
ISBN: 978-83-61824-58-9, 8+

Marcin Szczygalski za każdym razem zaskakuje czytelników, wykorzystując elementy konwencji fantastycznej w nowy sposób; każda jego powieść – czy to dla dzieci, czy to dla młodzieży – nawiązuje do innego modelu fantastyki. Tym razem autor wysłał swoją dziecięcą bohaterkę do domu zupełnie niezwykłej „ciabci”, gdzie na dziewczynkę czekają najprawdziwsze przygody. Stara kamienica, strych i ogród kryją bowiem intrygujące tajemnice, które Maja stopniowo poznaje w towarzystwie m.in. dwójki mówiących zwierząt – kota i wiewiórki (która uparcie wierzy, że jest lisem). Szczygalski stworzył bohaterkę mającą w sobie coś ze słynnej Pippi: energiczną, rezolutną, taką, która nie boi się dać nauczki koleżdze-fobuzowi ani na własną rękę badać tego, co zagadkowe i intrygujące. Pokazał też, że w XXI-wiecznym świecie telewizji i technologicznych zdobyczy cywilizacji wakacyjny wyjazd do miejsca pozbawionego tych luksusów wcale nie musi się wiązać z nudą: wyobraźnia, otwarty umysł i chęć przeżycia przygody zupełnie ich nie potrzebują. WK

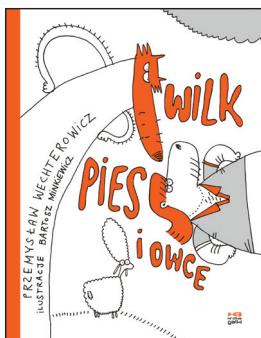

NOMINACJA GRAFICZNA

Alicja Wasilka (ilustracje) Bałagan

tekst Michał Krygier, wyd. ikropka, Warszawa 2013, s. 24, oprawa twarda, 286×286 mm
ISBN: 978-83-936162-0-6, 3+

Jury ochoczo poddało się nobilitacji bałaganu dokonanej przez Annę Wasilkę, która hojnie posrebrzyła wiele jego elementów. Szlachetnie metaliczny połysk wyłania z płataniny kresek i graficznych motywów kontury podstawowych składników tego iście fajerwerkowego nieporządku. Wielki kwadratowy format publikacji oferuje roziskrzone rozkładówki, z których za każdym razem udaje się wyodrębnić coś nowego. Tekst umieszczono to na dywaniku, to w garnku, a to w podarku pod choinką. Kolorystyka ilustracji została sprowadzona do interesującego kontrastu intensywnego oranżu i malachitowej zieleni. A srebrne są rury, winda, koty, lustro, kran, sukienka mamy, sprzęty i zabawki. Zresztą tropienie srebrnych śladów w tym optycznym bałaganie jest przyjemnością samą w sobie. Celne zestawienie formy z treścią. Gęstość i różnorodność deseni współtworzy wszechobecny, choć pozostający pod kontrolą artystki harmider, ale jakże on estetyczny. Niech żyje bałagan! AWP

NOMINACJA LITERACKA

Przemysław Wechterowicz Wilk, pies i owce

ilustracje Bartosz Minkiewicz, projekt graficzny Ryszard Kajzer, wyd. Kultura Gniewu, Warszawa 2013, s. 64
oprawa twarda, 245×185 mm, ISBN: 978-83-60915-80-4, 5+

Wilk, owce, pies. Role dla tych postaci zostały napisane dawno temu. Ale nie obowiązują w tej książce, gdzie żyjący się na co dzień paszтетem sojowym o smaku pomidorowym wilk ponosi raz za razem klęskę, próbując upolować sposobem niewinnej ofiary. Czyli jedną z trzynastu owieczek, uformowanych przez kolorowe magazyny dla dziewcząt. Owce wykazują się zaskakującą bystrością i szybkością działania. Jest jeszcze stróżujący, wierny pies, postępujący jak naiwny gmoń. Absurdalna zabawa literacka, w której zongluje się stereotypami, frazeologizmami oraz elementami kultury masowej. Zwolenników tradycyjnie opowiedzianych historii narrator całusię zaprasza gdzie indziej. A czytelnicy, którzy pozostają, widzą, jak wielką siłę ma śmiech. MK